

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Akademický rok: 2024/2025	
Vysoká škola: Univerzita Komenského v Bratislave	
Fakulta: Filozofická fakulta	
Kód predmetu: FiF.KFDF/A-buSZ-111/22	Názov predmetu: Filozofia 19. a 20. storočia
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: Forma výučby: seminár Odporúčaný rozsah výučby (v hodinách): Týždenný: 2 Za obdobie štúdia: 28 Metóda štúdia: prezenčná	
Počet kreditov: 3	
Odporúčaný semester/trimester štúdia: 1., 3., 5.	
Stupeň štúdia: I.	
Podmieňujúce predmety:	
Vylučujúce predmety: FiF.KFDF/A-boFI-008/22	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Aktívna účasť na hodinách (max. 3 doložené absencie), seminárna práca: esej, úvaha, analýza (max. počet bodov: 20), písomná skúška v zápočtovom týždni (max. počet bodov: 30). Celkové hodnotenie: max. počet bodov: 50. (100-92% - A, 91-84% - B, 83-76 - C, 75-68 - D, 67-60 - E). Porušenie akademickej etiky môže mať za následok anulovanie získaných bodov v príslušnej položke hodnotenia. Váha priebežného / záverečného hodnotenia: 100% priebežne	
Výsledky vzdelávania: Po úspešnom absolvovaní predmetu majú študenti nefilozofických odborov znalosti o hlavných smeroch, koncepciách, centrálnych problémoch, spôsoboch ich riešenia, ako aj o argumentoch a kľúčových pojmoch filozofie 19. a 20. storočia. Sú schopní samostatného uvažovania o daných problémoch a riešeníach a samostatne zdôvodňovať vlastné stanoviská k nim. Majú jasnú predstavu o hlavnom význame a prínose (ideovom, metodologickom a duchovno-kultúrnom) jednotlivých filozofických smerov 19.-20. storočia.	
Stručná osnova predmetu: 1. Úvod. Špecifické črty poklasickej filozofie 19. storočia. Súvislosť s filozofiou 20. storočia. Problémy klasifikácie (scientizmus, antropologizmus) a periodizácie. 2. Prvá fáza pozitivizmu. Auguste Comte – založenie pozitivizmu. Prvé obdobie (Kurz pozitívnej filozofie) – filozofia vedy a sociológia. Druhé obdobie (Systém pozitívnej politiky, Pozitivistický katechizmus) – etika, politika a pozitivistické náboženstvo. 3. Anglický pozitivizmus. Utilitarizmus. John Stuart Mill – empiristická psychologická epistemológia. Indukcionizmus. Etika a sociálna filozofia. Herbert Spencer. Osobité prvky jeho pozitivizmu. Poznatelné a nepoznatelné. Evolucionizmus. Etika a sociálna filozofia. 4. Druhá fáza pozitivizmu. Empiriokriticizmus. Richard Avenarius. Principiálna koordinácia, kritika skúsenosti, kritika introjekcie. Ernst Mach. Teória neutrálnych elementov, ekonómia myslenia, kritika mechanicizmu. 5. Arthur Schopenhauer. Voluntaristický iracionalizmus. Svet ako predstava a svet	

ako vôľa. Význam vety o dôvode. Chápanie človeka ako objektivácie vôle. Pesimizmus. Etika súcitu. Génus a svätec – prekonanie vôle.

6. Friedrich Nietzsche. Prehlbenie voluntaristického iracionalizmu. Základné etapy jeho vývinu. Dionýzovské a apolónske videnie sveta. Kritika vedy, metafyziky a náboženstva (najmä kresťanstva). Dekadencia a nihilizmus západnej kultúry. Immoralizmus. Prehodnotenie všetkých hodnôt. Nadčlovek. Vôľa k moci. Večný návrat. Nietzscheho „filozofia života“.

7. Sören Kierkegaard. Existencialistická filozofia človeka. Kritika klasickej filozofie (G. W. F. Hegel) a oficiálnej cirkvi. Štádiá existencie, možnosť voľby postoja k svetu. Dôraz na vnútro človeka a subjektivitu. Kritika vedy. Opravdivosť viery. Buď – alebo. Pojmy úzkosti a strachu.

8. Karl Marx. Kritika Hegela a metafyziky. Príspevok k teórii odcudzenia: ekonomické odcudzenie. Vízia jeho prekonania odstránením súkromného vlastníctva. Materialistická koncepcia dejín. Dialektika výrobných síl a výrobných vzťahov. Základňa a nadstavba. Spoločensko-ekonomické formácie a ich zákonitá postupnosť. Triedna a beztriedna spoločnosť. Friedrich Engels a jeho pokus o vybudovanie systému dialektického a historického materializmu.

9. Zlatý vek americkej filozofie a klasický pragmatizmus. Zdroje pragmatizmu a vzťah k európskej filozofii. Ch. S. Peirce a jeho "pragmaticizmus". W. James a jeho filozofia života. J. Dewey a jeho filozofia demokracie.

10. Obrat k jazyku (lingvistický obrat). Vznik analytickej filozofie. G. Frege. Logický atomizmus, B. Russell a G. Moore. Viedenský krúžok. Logický empirizmus, R. Carnap. Filozofia prirodzeného jazyka. L. Wittgenstein.

11. Kritická teória Frankfurtskej školy. Vzťah k marxizmu a dialektika osvietenstva. T. Adorno a kritika kultúry. J. Habermas a teória komunikatívneho konania. A. Honneth a sociálna teória uznania.

12. Neopragmatizmus. R. Rorty a filozofia ako kultúrna praktika. H. Putnam a filozofia vo veku vedy.

13. Postmodernizmus. F. Lyotard a koniec veľkých príbehov. J. Baudrillard a simulakrum. J. Derrida a dekonštrukcia. M. Foucault a umenie byť iným.

Odporúčaná literatúra:

Störig, Hans Joachim: Malé dejiny filozofie. Praha, Zvon 1991, 1994.
Mihina, František, Leško, Vladimír a kol.: Metamorfózy poklasickej filozofie. Prešov, FFUPJŠ 1994, Bratislava, Iris 1999.
Coreth, E., Ehlen, P., Ricken, F., Haeffner, G.: Filosofie 20. století. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2006.
Nida-Rümelin, J.: Slovník současných filosofů. Praha: Garamond, 2001.
Peregrin, J.: Úvod do analytické filosofie. Herrmann & synové, Praha, 1992.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu:

slovenský

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 134

A	ABS	B	C	D	E	FX
63,43	0,0	13,43	8,21	2,24	5,97	6,72

Vyučujúci: Mgr. Róbert Maco, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 10.03.2022

Schválil: prof. Mgr. Michal Chabada, PhD., doc. RNDr. Radoslav Halko, PhD., prof. PhDr. Roman Holec, DrSc., doc. RNDr. Ján Kodada, CSc., prof. PhDr. István Lanstyák, CSc., prof. PhDr. Daniel Lančarič, PhD., prof. RNDr. Miroslav Prokša, CSc., doc. PhDr. Ľuboslava Sejčová, CSc., doc. Mgr. Jozef Tancer, PhD., prof. RNDr. Ladislav Tolmáči, PhD., doc. PaedDr. Katarína Valčová, PhD., prof. PhDr. Miloslav Vojtech, PhD.